

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

PLANERADE OCH SPONTANA MUSIKAKTIVITETER I FÖRSKOLAN

- Hur förskollärare beskriver att de använder musik som ett redskap i barns utveckling och lärande

ERIVAN ABDULKAREM

SUCHADA PHOTHISINGHA

Akademien för utbildning, kultur och kommunikation

Examensarbete i förskollärarytbildningen

PEA079
Grundnivå, 15 hp

Handledare: Victor Kvarnhall

Examinator:

Termin: VT År: 2016

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÅSTERÅS**

Akademien för utbildning,
kultur och kommunikation

EXAMENSARBETE
Kurskod: PEA079, 15 hp
Termin: VT ÅR: 2016

SAMMANFATTNING

Erivan Abdulkarem

Suchada Phothisingha

Planerade och spontana musikaktiviteter i förskolan

- Hur förskollärare beskriver att de använder musik som ett redskap i barns utveckling och lärande.

Planned and spontaneous music activities in preschool

- Description of preschool teachers how they use music as a tool for child development and learning.

2016

Antal sidor: 26

Syftet med studien var att belysa hur förskollärare beskriver hur barn ges möjlighet att möta musik i förskolan. Semistrukturerade intervjuer med åtta förskollärare har genomförts på sex olika förskolor, för att fördjupa kunskapen om musikens funktion för förskolebarns utveckling samt förskollärares förhållningssätt kring barns spontana musikintressen. Resultatet visar att samtliga förskollärare i grunden hade en positiv relation till musik och var medvetna om musikens betydelse för barns utveckling. Å andra sidan visade det sig att flera av förskollärarna saknade medvetenhet om barns spontana musicerande och i stället lade fokus på den inplanerade verksamheten.

Nyckelord: Barn, förskollärare, förhållningssätt, musik, spontanitet, artefakt.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte	1
1.2	Forskningsfrågor	1
1.3	Disposition	2
2	Bakgrund.....	2
2.1	Barns utveckling i möte med musik	3
2.2	Barns spontana musicerande	3
2.3	Förskollärares förhållningssätt i arbetet med musik	4
2.4	Sociokulturellt perspektiv.....	5
2.5	Styrdokument	6
3	Metod	7
3.1	Metodval	7
3.2	Urval.....	7
3.3	Genomförande	8
3.4	Forskningsetik	8
3.5	Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	9
4	Resultat	10
4.1	Presentation av samtliga respondenter.....	10
4.2	Förskollärarnas syn på musik som ett givande redskap för barns utveckling.....	12
4.3	När och hur används musik	14
4.4	Förskollärarnas förhållningssätt till barns spontana musicerande.....	14
4.5	Resultatsammanfattning	15
5	Analys.....	16
5.1	Stimulans vid barns spontana musicerande	16
5.2	Musikens funktion för barns utveckling	17
5.3	Den planerade verksamheten.....	18
5.4	Attityder till musikanvändningen i förskolan	19

6	Diskussion.....	19
6.1	Resultatdiskussion.....	19
6.2	Slutsats.....	25
6.3	Fortsatt forskning.....	25
6.4	Metoddiskussion.....	26
7	Referenser	27
8	Bilagor	28

1 Inledning

Föreliggande studie handlar om hur förskollärare beskriver barns spontana musicerande och hur de ser på musikens betydelse för förskolebarns utveckling. Ehrlin (2012) beskriver musik som ett betydelsefullt redskap för språkstimulans och social träning. Genom våra egna upplevelser och erfarenheter har vi noterat att det finns skilda arbetssätt och eventuella uppfattningar om hur musik gestaltas i förskolans praktik. Vi ser förskolan som en viktig mötesplats för barns lärande och utveckling. Förskolans uppdrag är:

Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal-och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande. Detta inbegriper också att forma, konstruera och nyttja material och teknik. Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas såväl i skapande processer som i tillämpning (Skolverket, 2010, s. 7).

Ett av de grundläggande värdena i styrdokumentet är att förskolan ska främja barns lärande och utveckling dels för att varje barn ska få känna tilltro till sin egen förmåga att röra sig och lära sig, samt eventuellt bilda sig utifrån det språkliga, sinnliga, praktiska, intellektuella och estetiska aspekter. Detta förutsätter att barn ska få möjlighet att kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom musik, sång, dans, rytmik, och rörelse (Skolverket, 2010).

För att titta närmare på alla dessa dimensioner har vi genomfört intervjuer med åtta förskollärare från sex olika förskolor. Detta inbegriper också att vi med denna studie kommer att få en inblick i hur förskollärare beskriver hur de tar tillvara barns spontana musikaliska uttryck och även hur förskollärare generellt använder musik i förskolan för att främja barns utveckling.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur åtta förskollärare beskriver hur barn ges möjlighet att möta musik i förskolans verksamhet.

1.2 Forskningsfrågor

Vilken funktion beskriver förskollärare att musik kan ha i förskolan?

Hur förhåller sig förskollärare till barns spontana musikintressen?

1.3 Disposition

I kapitel två presenteras tidigare forskning som är relevant för studien och läggs fram tematiskt enligt följande; *barns utveckling i möte med musik, barns spontana musicerande, förskollärares förhållningssätt i arbetet med musik*. Därefter redogör vi för det sociokulturella perspektivet som är den teoretiska utgångspunkten för studien. Kapitlet avslutas med vad förskolans styrdokument; läroplanen för förskolan skriver fram om musik.

I kapitel tre redogörs först för metodval där en kvalitativ undersökningsmetod motiveras. Därefter beskrivs urval och genomförande av de semistrukturerade intervjuerna med utgångspunkt hos Bryman (2011) som skriver om intervjufrågor, resursutnyttjande och tidsplan. Efter detta följer en redogörelse för forskningsetik där etiska aspekter och tillvägagångssätt i studien diskuteras i relationen till Vetenskapsrådets (2011) rekommendationer. Reliabilitet och validitet behandlas också i kapitlet där bedömning och forskningens tillförlitlighet diskuteras.

Kapitel fyra inleds med samtliga respondenters bakgrund. Därefter presenteras resultatet under följande underrubriker *samtliga respondenter, musik som ett givande redskap för barns utveckling, förskollärares syn på respektive användning av musik och förskollärares förhållningssätt till barns spontana musicerande*.

Analysen presenteras i kapitel fem och tar främst sin utgångspunkt i det teoretiska perspektivet, i relation till respondenternas beskrivningar. Resultatanalysen återges under rubrikerna; *stimulans vid barns spontana musicerande, musikens funktion för barns utveckling, den planerade verksamheten och attityder till musikanvändningen i förskolan*.

Avslutningsvis i kapitel sex diskuteras undersökningens resultat och analys i förhållande till studiens syfte och forskningsfrågor. Därefter ges förslag på fortsatt forskning och slutligen förs en diskussion kring metodvalet.

2 Bakgrund

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning i tre kategorier; *barns utveckling i möte med musik, barns spontana musicerande och förskollärares förhållningssätt i arbetet med musik*. Avslutningsvis redogörs för *sociokulturellt perspektiv* och vad *styrdokument* lyfter fram kring ämnet musik. Vi har sökt litteratur och artiklar på Mdh:s bibliotek, i databasen ERIC, EBSCOhost och på Google Scholar med sökorden musik och förskola.

2.1 Barns utveckling i möte med musik

Uddén (2001) hänvisar till ett historiskt perspektiv i sin avhandling och beskriver hur Freidrich Fröbel ansåg att språket grundläggs i musikalisk kontext. Barnet erövrar livserfarenheter, förmåga att uttrycka sina tankar och får en uppfattning om sig själv och sin omgivning genom musik. Udden (2001) poängterar att rörelselekar främjar och stärker kropp, ben, fötter, händer och armar och därför är viktiga för barns utveckling.

Genom musiken övar barn sig på att använda kroppen och på att koncentrera sig, vilket kan vara avgörande för en social kompetens och språkutveckling hos individen (Ehrlin, 2012). Musiken frambringar gemenskap, integration, samspel och glädje (Pond, 2014). Uddén (2001) framhåller att musik skapar en gruppkänsla och manar till interaktion bland deltagarna samt inspirerar och tilltalar barn. Författaren poängterar därför att förskoleverksamhet bör fokusera på den musiska utvecklingen.

Ehrlin (2012) menar att musiska lekar är estetiska processer. Ehrlin hänvisar till Björkvold som använder begreppet musiskt i beskrivningar barns spontana sång som kan ses som ett uttryck för människans ”*musikaliska modersmål*”. Redan från födseln grundas människans språk och kommunikation på rytmer, ljud och rörelser i mötet med sin omvärld. När barn uttrycker sig med ljud och rörelser beskrivs detta som musiskt menar Ehrlin (2012). Barn som går på förskolor med musikinriktning kan få möjlighet att utveckla sitt ordförråd på ett annat sätt än barn som går på förskolor som inte prioriterar musik (Ehrlin, 2012).

Verksamheter som innehåller estetiska uttrycksformer såsom musik, sång och rytmik främjar barns lärande och inte minst deras språkutveckling. Detta är ett sätt för barn att uttrycka sig för att både förstå och kommunicera med sin omvärld (Uddén, 2001). Musik ska vara något som alla ska kunna ta del av och det handlar om att våga uttrycka sig genom ljudet och kroppen (Ehrlin, 2012).

Vidare beskriver Ehrlin (2012) att musikens funktion är ett sätt att utforska språk där musiken blir ett redskap. I det dagliga arbetet kommer den att stärka barns självkänsla och stimulera barns språkliga utveckling. Musiken kan fungera som ett kommunikationsredskap för flerspråkiga barn, där de med hjälp av bilder och rörelser får förståelse för orden i sånger (Ehrlin, 2012). Barn har dessutom behov av sång och rörelselek för att kunna utveckla sitt modersmål och sina kunskaper om livets sammanhang (Uddén, 2001).

2.2 Barns spontana musicerande

Niland (2009) säger att musik finns naturligt i barns lek såsom i sång och dans. Barnen fångas av olika typer av musiklekar liksom gemensam musisk lek. I barns egna musiska fria lek blir de mer engagerade i leken och kan koncentrera sig under

längre perioder än under lärarledda musikaktiviteter. Vidare beskriver Niland (2009) att barn rör sig obehindrat genom de olika uttrycksformerna musik, sång, dans och skapande. Hon belyser att olika musiklekar kan användas för att utveckla barnens musikaliska kunskaper.

Improvisationer och sånglekar är gemensamt för barns musikskapande och sker ofta spontant (Pond, 2014). Pond betonar vidare att barns musikaliska kreativitet och fantasi främjas genom uppmuntran. Ehrlin (2012) skriver att barns spontana lek och kreativitet är inspirerad av musiken. Det spontana musicerandet hjälper barn att utveckla sin fantasi och utveckla både verbalt och icke-verbalt språk (Ehrlin, 2012).

2.3 Förskollärares förhållningssätt i arbetet med musik

Enligt Pramling Samuelsson, Sheridan och Hansen (2013) visar forskning att av alla musikaktiviteter är sångstunderna de mest planerade av lärarna. Niland (2009) poängterar att det är viktigt att barn ska ha tillgång till olika verktyg och få skapa sitt eget musikaliska material. Ehrlin (2012) påpekar att personalens kompetensutveckling och förutsättningar är helt avgörande för hur man förhåller sig till arbetet med musik och i hennes studie visade det sig också att förskolechefens drivkraft, stöd och uppmuntran hade stor betydelse för att musiken skulle få genomslag inom förskolan.

I de musiska aktiviteterna är pedagogernas musikaliska uttryckssätt avgörande för att barnen ska kunna delta samt utveckla sin inlevelseförmåga. Dessutom är det viktigt att spontant musicerande och lekar erbjuds i verksamheten eftersom Uddén (2001) menar att barn har en medfödd förmåga att harmonisera rytm, takt och ton. På samma vis påpekar Ehrlin (2012) att det dagliga arbetet ska innehålla sång, rim och ramsor, spel på instrument samt glädje som stärker barnen kommunikativt. För att lärarstudenternas skicklighet i musik ska förbättras och utvecklas bör de få möjlighet att delta i olika utbildningar som innehåller teoretiska och praktiska moment, baserat på erfarenheter som leder till ett djupare lärande (Ehrlin & Gustavsson, 2015).

För att barn ska lära sig upptäcka musik och prova på olika rörelsekvaliteter behöver lärarna inte vara musiker eller dansare menar Asplund Carlsson, Pramling Samuelsson och Pramling (2008). Asplund Carlsson m.fl. har gjort en undersökning om lärares förhållningssätt till barns estetiska lärande. Flera lärare anser att de inte är tillräckligt duktiga på att utöva dans och musik. Tidigare forskning visar att också förskollärostudenterna upplever att de saknar färdigheter i sång och saknar definitivt självförtroende för själva ämnet musik (Ehrlin & Gustavsson, 2015).

Enligt Ehrlin och Gustavssons (2015) studie av förskolläroprogrammet med musikprofil upplevs musik som en viktig del i studenternas liv. Det framkom att studenterna efter utbildningen hade ökat sin musikdidaktiska medvetenhet eftersom studenterna hade fått insikt om att musik är ett verktyg som kan användas som

redskap i förskolan. Pond (2014) menar att lärare har makt att vårda barns naturliga musikalitet och lärarnas kreativitet är nyckeln till framgång för att skapa och främja barns sunda utveckling och lärande. Lärarnas engagemang är avgörande för om barn ska få möjligheter att upptäcka musik och skapa en egen musikkultur (Pond, 2014).

Mosing Miriam, Madison, Pedersen och Ullén (2016) skriver att vissa av oss kan vara mer hypermusikaliska än andra. Författarna framhåller att samband mellan aktivt musikspelande i tidig ålder och kognitiva färdigheter finns rapporterad i tidigare forskning. I denna forskning har det visat sig att ju mer man spelar musikinstrument desto bättre hörsel förmåga, uppmärksamhet, minne och språkförmåga utvecklar man. Vidare skriver författarna att genetik kan vara en underliggande faktor till hur musikalisk man är, musikträningens effektivitet är alltså inte enbart ett resultat av hur omfattande träningen är, utan påverkas även av individens ”genetiska intelligens”. Individens personlighet har också stor betydelse för hur intresserad man är av musik.

2.4 Sociokulturellt perspektiv

I den här delen presenteras den teoretiska utgångspunkten ett sociokulturellt perspektiv, där läroplanen för förskolan har tagit inspiration av Lev S. Vygotskijs teori. Sociokulturellt perspektiv handlar om hur människan med hjälp av verktyg tolkar och förstår sin omvärld. Med detta menas att både fysiska och intellektuella, alltså språkliga resurser, ingår som redskap och är grunden för allt lärande (Vygotskij, 1999). I det sociokulturella perspektivet ligger tonvikten på betydelsen av att barn i en stödjande omgivning kan erbjudas delaktighet i kommunikation med andra (Ehrlin, 2012).

Genom språket skapas dialog med andra människor och språkets primära funktion är ett medel för social samvaro (Vygotskij, 1995; Vygotskij, 1999). Språket är ett kulturellt och kommunikativt hjälpmedel (Vygotskij, 1999). Barnet är från födseln en social varelse där tänkandet och det inre språket är nära förknippade med varandra. Via språket sker lärande i ett socialt och kulturellt sammanhang (Vygotskij, 1999). En proximal utvecklingszon uppstår vid asymmetriska relationer där individer med hjälp av eller i samarbete med andra lär sig nya saker som hon inte har kunnat tidigare (Vygotskij, 1999).

Enligt Vygotskij (1995) är barn socialt kompetenta redan vid födseln. Alla människor är kreativa och likaså det lilla barnet. Barns skapande av de estetiska formerna finns i leken. Människan tolkar och gestaltar sin föreställningsvärld med hjälp av tidigare erfarenheter, känslor och upplevelser (Vygotskij, 1995). Barns kreativa förmåga kallar Vygotskij för fantasi. För att kunna skapa en imaginär värld behöver barn hjälpmedel eftersom barnets kulturella utveckling sker med hjälp av artefakter (Vygotskij, 1995). Vidare menar Vygotskij att lärande är beroende av god tillgång till intressanta

artefakter för att barn ska kunna utveckla olika färdigheter. Genom imitation kan individen vidareutveckla sitt handlande och tänkande. Vygotskij menar att fantasins inre bilder är känslornas inre språk (Vygotskij, 1995). Barnets inre tanke korsas av det fonetiska i språket där barnets tänkande kopplas ihop med ord och begrepp efter en viss mognad (Vygotskij, 1999).

Det sociokulturella perspektivet lägger alltså tyngdpunkten på socialt samspel och artefaktens betydelse för lärande. Den språkliga resursen är grundläggande för allt lärande. Lärandet kan ske både i samspel med andra och enskilt där individen bearbetar och omvandlar sina erfarenheter. I denna studie tillämpas det sociokulturella perspektivet för att kunna klargöra hur musiken fungerar som ett viktigt redskap i barns vardag och hur barn tillsammans med andra individer utvecklas.

2.5 Styrdokument

Läroplan för förskolan är ett styrdokument som alla verksamheter inom förskolan ska eftersträva. För att kunna förstå och tolka respondenternas förhållningssätt i denna studie har vi valt att redogöra förskolans uppdrag och dess intentioner. Förskolans uppdrag är att lägga grunden för ett livslångt lärande som lockar till lek, aktivitet och lust att lära. Verksamheten ska vara lärorik, rolig och trygg för alla barn som deltar. Barnen ska ha möjlighet att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såväl sång, musik, dans rörelse och rytmik som tal- och skriftspråk, multimedia och informationsteknik.

Språk och lärande är sammanflätade med varandra och ska inte ses som två skilda aspekter. Förskolan ska stimulera och uppmuntra varje barns språkutveckling. Barn med annat modersmål än svenska ska få möjlighet att utveckla både sitt modersmål och det svenska språket. Eftersom förskolan är en kulturell och social mötesplats ska verksamheten sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att förstå andras villkor och värderingar genom delaktighet i andras kulturer samt får medvetenhet om det egna kulturarvet (Skolverket, 2010).

Skolverkets remissvar till Utbildningsdepartementet angående betänkandet Att lära och leda en lärarutbildning för samverkan och utbildning (SOU 1999:63) uttrycker enligt nedan:

Kommittén pekar på att kultur, konst och estetik för barn och ungdomar får en annan betydelse i och med samhällsomdaningen och att detta ställer krav på utbildningssamhället. Skolverket delar synsättet att den estetiska kunskapen och kulturella uttrycksformer utgör ett angeläget kunskapsområde för alla lärare oavsett inriktning och specialisering (s. 3).

Med andra ord innebär detta att Skolverket (1999) lägger tonvikten på att lärare ska besitta kunskaper inom estetiska- och kulturella uttrycksformer oavsett vilken lärarutbildning man har.

3 Metod

I detta kapitel redogörs för studiens metodval, urval, genomförande och forskningsetik samt reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

3.1 Metodval

Studien är kvalitativ och som undersökningsmetod har vi valt samtalsintervjuer. Distinktionen mellan kvantitativ och kvalitativ forskning är att tonvikten inom den kvalitativa forskningen ligger på ord till skillnad från den kvantitativa forskningen som representerar numeriska data (Bryman, 2011). Den språkliga förståelsen och kunskapen om ord, mening och uttryck är avgörande för att kunna återge den sociala verkligheten. Synen på den sociala verkligheten inom den kvalitativa forskningen är konstruktionistisk eftersom tanken är att individen tolkar och uppfattar sin verklighet i förhållande till miljön, till skillnad från den kvantitativa forskningen där synen på den sociala verkligheten är objektivistisk menar Bryman (2011).

3.2 Urval

För att konkretisera syftet och fördjupa kunskapen om förskollärarens förhållningssätt till ämnet musik har intervjuer genomförts på sex olika förskolor med åtta utbildade förskollärare som har yrkeserfarenhet mellan 3-25 år. Den bakomliggande anledningen till att förskollärare valts som respondenter, är att förskollärare har ansvar för och ska leda det pedagogiska arbetet i enlighet med läroplanens intentioner. Vi har nyttjat ett målstyrt urval för att välja två av de förskolor som vi har arbetat med under VFU-perioden. Kriteriet för att välja dessa två fall har varit att vi har kunnat nyttja befintliga kontaktpersoner som vi har haft sedan tidigare på förskolorna, då vi bedömt att dessa personer skulle hjälpa oss att snabbt och effektivt få information för studien. De resterande fyra förskolor har vi valt som bekvämlighetsurval, med en hänsyn tagen till att de är lättåtkomliga.

3.3 Genomförande

Genomförandet av de semistrukturerade intervjuerna planerades tillsammans med åtta respondenter. Vi valde att lägga vikt vid respondenternas utbildningsnivå där samtliga var förskollärare. Var och en av oss har enskilt intervjuat fyra förskollärare var, alltså en student med en respondent vid åtta olika tillfällen. I förskolorna som vi redan haft en etablerad relation till, har respondenterna blivit kontaktade direkt via telefon. För resterande förskolor har vi kontaktat förskolecheferna och frågat om förskollärare kan tänka sig att delta i vår studie. Respondenterna fick läsa och skriva under missivbrevet innan intervjun. I texten fick de fiktiva namn för att beakta deras anonymitet. Respondenterna fick själva bestämma datum, tid och plats för intervjun. Plats för intervjuerna ägde rum på förskollärares arbetsplats. Intervjufrågorna som valdes var öppna med möjlighet till följdfrågor. Vi hade fjorton frågeställningar med olika teman: förskollärarnas bakgrund, förskolans bakgrund och kärnämne. Eftersom vi ville ha svar som var spontana och baserade på deras egna föreställningar valde vi att inte skicka frågorna i förväg. Intervjuerna spelades in med mobiltelefon med respondenternas godkännande. De inspelade intervjuerna transkriberades och data bearbetades därefter. Vi har transkriberat de insamlade datamaterialen och genom att lyssna på ljudupptagningen och anteckna respondenternas svar med olika färgpennor har vi särskilt dem. Sedan har vi sorterat materialet och jämfört svaren. Vi har fått fram både likheter och olikheter i svaren som vi sedan har sorterat tematiskt för att resultatet ska bli tydligt.

3.4 Forskningsetik

I *God forskningssed* (Vetenskapsrådet, 2011) diskuteras vad som är kvalitativt *god forskning* och vilka forskningsetiska förhållningssätt som ska beaktas. Stukát (2011) hänvisar också till de fyra etiska principerna inom forskning där individskyddet betonas, alltså informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav. I denna studie har etiska aspekter och tillvägagångssätt uppfyllts i enlighet med Stukáts hänvisningar och Vetenskapsrådets rekommendationer. Missivbrevets utformning och innehåll för den aktuella studien formulerades tydligt gällande respondenternas rättigheter (se Bilaga 1).

Respondenterna informerades om studiens syfte och erbjöds likaså full anonymitet. De blev införstådda med intervjulängd och datainsamlingsmetod i form av ljudinspelning, att deltagandet är frivilligt samt att de när som helst under studiens gång kunde avbryta sin medverkan. Vidare informerades respondenterna om att det insamlade datamaterialet skulle raderas när studien är avslutad samt att enbart behöriga personer fått tillgång till inspelningarna.

Respondenterna har genom sina underskrifter gett samtycke innan de deltog i studien. Innan de gav sitt medgivande försäkrade vi oss om att de förstod innebörden

av att vara deltagare i studien, forskningens syfte och villkoren för deras deltagande. Detta skedde genom att vi diskuterade detta vid tidpunkten för intervjuerna.

Anteckningar och ljudupptagningar från intervjuerna har enbart använts för forskningsändamål. Respondenternas uppgifter kommer inte att lämnas vidare till utomstående eller utlånas för kommersiellt bruk och enbart behöriga personer kommer att få tillgång till datamaterialet.

I studien har respondenternas namn anonymiserats, med hänvisning till kravet på aidentifiering och anonymitet som ska skydda den enskilda individen. Det är då omöjligt att koppla samman svar med en viss individ eller förskola.

3.5 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Begreppen reliabilitet och validitet används flitigt i samhällsvetenskaplig forskning. Det förstnämnda ska ge en bedömning om forskningens kvalitet är tillförlitlig och korrekt genomförd samt om mätinstrumentet är tillräckligt noggrant. Validiteten syftar på undersökningens giltighet där man lägger tonvikten på om mätinstrumenten verkligen mäter relevanta subjekt/objekt (Tivenius, 2015). I det här fallet är det subjekt vi talar om eftersom vi vill undersöka förskolläraarnas förhållningssätt och attityder.

Validiteten och reliabiliteten granskas självkritiskt (Tivenius, 2015). Vi anser att kvalitativ forskning med samtalsintervju som datainsamlingsmetod är lämpligast för att kunna undersöka hur förskollärare arbetar med musik som redskap för barns utveckling och hur de generellt tar tillvara barns spontana musicerande.

Intervjufrågorna som vi har använt i denna studie är öppna för att kunna ge utrymme till följdfrågor där respondenterna med egna ord har fått beskriva sina uppfattningar och upplevelser. Detta är viktigt för att kunna få fatt på deras attityder och beskriva dem. För att öka studiens tillförlitlighet valde vi att göra en ljudinspelning för att få med alla detaljer.

Till skillnad från vår pilotstudie om musikens betydelse för språkutveckling i förskolan, där respondenterna i förväg fick ta del av intervjufrågorna, har vi i denna undersökning valt att inte skicka frågorna i förhand. Vi har upplevt att det har varit svårt för respondenterna att förhålla sig till musik som ämne i sig och vi övervägde om det skulle vara till fördel eller nackdel för studien att skicka ut frågorna i förväg.

Man bör alltid förhålla sig kritiskt till de egna metoderna och till sina källor (Stukát, 2011). En utvärdering gjordes därför och vi bedömde att det var en nackdel att skicka intervjufrågorna till respondenterna på förhand. Detta eftersom respondenterna med frågorna i hand hade fått möjlighet att i förväg anpassa sina svar till det som de tror är intervjuarens förväntningar och därigenom skulle fått möjligheter att modifiera

och försköna svaren så som de tror är mer lämpligt. Vi ville minimera risken för respondenternas svar inte skulle överensstämja med verkligheten.

Förutom reliabilitet och validitet belyser Stukát (2011) också frågan om generaliserbarhet som innebär att resultatet kan generaliseras och tillämpas i andra sammanhang. Vår studie är inte generaliserbar då vi endast har intervjuat åtta förskollärare. Vi har inte heller genomfört observation för att validera respondenternas svar.

4 Resultat

I detta avsnitt redogörs först för förskollärarnas bakgrund. Därefter presenteras resultatet under tre kategorier *presentation av samtliga respondenter, förskollärarnas syn på musik som ett givande redskap för barns utveckling, när och hur används musik och förskollärarnas förhållningssätt till barns spontana musicerande*. Dessa återges under respektive tematiserade rubriker.

4.1 Presentation av samtliga respondenter

Sara har sedan 22 år tillbaka arbetat som förskollärare och arbetar idag med barn i åldrarna 4-6 år. Hon berättar att hon har en positiv relation till musik och ler samtidigt. Sara älskar att sjunga både på förskolan och i hemmet, men säger att hon inte tycker att hon har en bra röst. Vidare säger hon "Vem blir inte glad av musik? Musik skapar glädje och samhörighet. Det saknas musikpedagog på förskolan och det finns ett musikrum som inte används.

Gunilla är utbildad förskollärare och har ateljérista utbildning från Reggio Emilia-institutet. Hon har 16 års yrkeserfarenhet och arbetar med barn i åldrarna 3-5. Barngruppen består av 14 barn och åtta pedagoger varav 3 är utbildade förskollärare, dock ingen med musikinriktning. Gunilla gillar olika sorters musik, lyssnar på rock, opera, klassisk musik och allt möjligt. Under intervjun återkommer hon ett antal gånger till att hon inte är musikalisk, men att hon gärna lyssnar på musik. Hon spelar inte heller instrument, men säger att hon tycker om att sjunga med barnen.

Warda har arbetat som förskollärare i 5 år. Hon gillar all musik från svensk till utländsk världsmusik och givetvis barnmusik då hon har två små barn hemma. Förskoleavdelningen där hon arbetar består av 14 barn mellan 1-3 år, samt 3 pedagoger. En musikpedagog kommer till förskolan några gånger per termin och erbjuder då barnen sång och musik. Det sprider både glädje och lärande bland

barnen, menar Warda. Utöver att använda sin röst och instrument, arbetar musikpedagogen också med rörelse.

Mona är utbildad Montessorilärare för barn i åldrarna 1-3 år, förskollärare med drygt 13 års erfarenhet och en barnskötarutbildning. Tidigare har hon alltid arbetat med barn i åldrarna 1-3 år, men hon har nyligen börjat arbeta med åldrarna 4-6. På denna avdelning finns 13 barn med 3 pedagoger, ingen är utbildad musikpedagog.

Musik beskrivs som en stark sida hos *Mona* sen barnsben eftersom hon har spelat tvärflöjt, piano (i 9 år) och har varit med i både skolkören och skolorkestern. *Mona* tycker om att sjunga rim och ramsor och lyssnar på all musik. Hon säger:

Eftersom jag tycker om att sjunga så är det kul att spontant lära barnen en ny sång. Rörelse till sång och musik ger barnen en taktkänsla, en rytm som också är matematik, för att inte tala om språkutveckling, för alla barnen.

Lisa har jobbat i ca 10 år som förskollärare och har inplanerat att delta i en fortbildning inom handledning för VFU-studenter. Idag arbetar *Lisa* med barn i åldrarna 1-3 år på en avdelning med 16 barn och 3 pedagoger. *Lisa* framhåller att hon har en bra relation till musik och tycker om att lyssna på de flesta genrer såsom elektronisk musik, reggae, latinsk musik & hip-hop. Hon har ett stort intresse för musik och dansar på sin fritid. Hon säger att hon personligen mår bra när hon lyssnar på musik. Hon säger:

Musik är och till för alla åldrar. Det finns ingen gräns när det gäller musik. Var och en av oss visar frivilligt intresse för någon sorts musik som rör en människas inre känslor och som får en att må bra. Detsamma gäller för barn.

Yvonne har jobbat länge inom förskolan, ungefär 25 år, och är från början utbildad grundskollärare samt har genomfört olika kurser i konst, musik, rim och ramsor. Hon har ganska bred musiksmak, men tycker mycket om att lyssna på svensk musik och olika artister som sjunger på svenska, såsom visor, modern svensk musik och trubadurer. Hon tycker också om Bruce Springsteen. Just nu arbetar hon med enbart sexåringar på en avdelning med 18 barn och 3 pedagoger. Vidare säger *Yvonne* att denna förskola saknar speciell inriktning, det vill säga ingen musikinriktning eller liknande men kallar sig Reggio Emilia- inspirerade. Det innefattar att barn ska ha tillgång till musik, precis som att de ska ha tillgång till många olika språk.

Annika har jobbat 8 år som barnskötare på enheten och har jobbat i 1 år som förskollärare på avdelningen. Hon har också en psykologutbildning. Hon menar att musik har en positiv inverkan på hennes liv, och berättar att hon gillar att dansa, sjunga och lyssnar på all typ av musik. Barnen som hon idag arbetar med är mellan 2-3 år. Barngruppen består av 29 barn och de är 6 pedagoger, 2 förskollärare och 4 barnskötare. *Annika* anser att det behövs en musikpedagog i alla förskolor. Hon uttrycker:

Vi själva skulle kunna vidareutbilda oss till det. Vi har redan lite erfarenhet genom förskollärarytbildningen, men vi har inte läst mycket om musik. Det finns bara lite musikämne i grundutbildningen. Jag tycker väldigt mycket om musik, men jag har inte läst på musikhögskolan. Jag tycker om att sjunga inför folk och tycker om att sjunga och har inga problem med det.

Selma har tidigare arbetat som barnskötare i 17 år och är utbildad ateljérista. Sedan 3 år tillbaka har hon arbetat som förskollärare och är VFU-handledare. Vidare säger hon att gruppen har 14 barn och är tre pedagoger som arbetar heltid med 1-2 åringar. Hennes musikintresse är latinska rytmer som salsa och bachata. När det gäller frågan om musikpedagog på förskolan berättar hon att de inte har det, men att det skulle vara en viktig resurs i arbetet med barnen.

4.2 Förskollärarnas syn på musik som ett redskap för barns utveckling

Selma berättar att hon upplever att musikverksamheten i förskolan innehåller mycket rörelser och grovmotorik samt att musiken tillför mycket glädje, social samvaro som stärker gruppkänslan. Hon säger att musik och rytmik har i allra högsta grad mycket att tillföra i barns utveckling. Hon säger: ”rytmik är puls, och därmed matematik. Ett, två, tre. För många barn blir matematiken tydlig genom rytmik”. Vidare menar hon att en annan fördel med musik är att barnen samlas när man sjunger eller när man tar fram instrument samt att det tilltalar de flesta barn.

Selma anser att det är avgörande att använda musiken som ett verktyg för att stärka barnens utveckling i olika nivåer. Genom små och stora rörelser i till exempel dans förbättrar barnen sin motoriska förmåga. I till exempel barnvisan ”Imse vimse spindel” använder barnen fingrarna och på så sätt tränar barn finmotoriken. Vidare säger hon att i barnvisan ”Huvud, axlar, knä och tå” dansar barnen med hela kroppen och tränar därmed grovmotoriken. I övrigt menar hon att sång och musik blir ett effektivt inslag i den dagliga verksamheten. På frågan om när barnen visar mest intresse för musik säger hon:

Barnen känner igen signalerna exempelvis när vi startar lärplattan då vet de att det blir dans och sång. Dessa tillfällen har ingen bestämd tid utan musiken finns under hela dagen.

Bland förskollärarnas beskrivningar finner vi en gemensam nämnare hos Lisa och Yvonne som berättar att de upplever enbart positiva reaktioner från barnen när det gäller musik. Lisa säger:

Man kan få in språket, matematik, motorik, rörelse och rytm. Man kan få in mycket i musiken. Det bidrar till glädje och sammanhållning i gruppen mellan barn och barn, vuxna och barn.

Gunilla framhåller också att barnen reagerar positivt på musik. Hon menar att musik är kopplad till barns kulturella bakgrund och att den kan vara ett sätt att stärka språket vilket man märker på barn som har svårt med svenska språket. Hon säger:

Om man sjunger då kan man lära sig orden i melodin vilken stärker språket. Barn reagerar positiv och dansar när de hör musik, alla är nog med på något sätt och iakttar, det har aldrig hänt att ett barn vill gå därifrån under musikstunderna.

Warda nämner att barnen visar intresse för musik när som helst under dagen. Musik kan framkomma spontant, bland annat under blöjbytet börjar barnen sjunga för att de vet att det är snart dags för sångsamling. Barnen visar intresse för musik under vilan där vissa barn gärna vill lyssna på lugn musik innan de somnar”. Några går fram och pekar på cd spelaren efter mellanmålet, då förstår vi pedagoger att de vill lyssna på musik”, säger Warda.

Enligt Lisa börjar barnen dansa och sjunga så fort de hör musik. Hon berättar att barnen får röra sig fritt, dansa, hoppa, springa, gå i ring tillsammans och skratta under musikstunderna. Man ser att barnen tycker att det är roligt. Vidare säger hon:

Barn kan träna motorik och rörelser, språket, matematikdans där man kan dansa på olika sätt, dansa långsamt eller snabbt, dansa lite och dansa stort. Träna samspel om de dansar tillsammans, följa instruktioner, samarbete, turtagning, träna sin röst, lyssna på varandra.

Sara säger att de tycker att äldre texter är ett kulturarv som förmedlar kultur och seder. ”Där ingår också vår kristna historia, julsånger och påsksånger”.

Sara menar att de under ett par tillfällen haft svåra texter såsom ”Sol, vind och vatten” av Ted Gärdestad. Barnen får lyssna på texten i sången för att sedan få återberätta med egna ord utifrån en frågeformulering. Vidare beskriver Sara att hon är övertygad om att musik är lika viktigt som språk eller något av förskolans uppdrag. ”Vi ska medverka till att inspirera och erbjuda barnen olika aktivitet”, hävdar hon.

”Musik används som ett viktigt redskap för barn som inte har svenska som modersmål”, berättar Sara vidare. De lyssnar på musik från barnens olika hemländer och använder bland annat små ägg-maracas som barnen får spela snabbt och långsamt, men även bara träna på att hålla still. De utnyttjar också cd-skivor, triangel och tamburin under musikaktiviteterna. Vidare säger Sara att de använder sig av populärmusik som barnen ofta dansar till. Hon säger:

Vi har också använt klassiker som Luffarvisan Rasmus på luffen. En svår text men mycket kultur och språkbruk som börjar glömmas bort. Vad är en Guds lilla fyr? Jo, Guds lilla pojke. Det går att utvidga ordförrådet för yngre barn om de erbjuds bild- handling- och musik.

4.3 När och hur används musik

När det gäller den dagliga musikstunden beskriver Gunilla att den infaller spontant och att hon tror att de flesta förskolor använder sig av musik ett flertal gånger i veckan. Hon säger att de flesta pedagoger ser musiksamlingen som en styrd aktivitet där alla barn samlas exempelvis i ring. Detta är naturligtvis berikande enligt Gunilla.

Mona berättar att hon fångar upp barnens intresse för musik främst genom ”miniröris”, sångsamlingar, musik vid vilan och disko på fredagar. Pedagogerna tar ut cd-spelare med musik varje fredag och har disko ute på gården som en tradition. Alla avdelningar på förskolan samlas också den sista fredagen i månaden för att fira de barn som har fyllt år. De sjunger olika sånger tillsammans, ibland på barnens modersmål. Mona framhåller att det är ett bra tillfälle att stimulera barns språkutveckling med hjälp av musik. Varje onsdag har barnen en dansstund tillsammans med en förskollärare från en annan avdelning som har ett stort intresse för dans och som dansar på sin fritid.

Lisa anser att i det långsiktiga arbetet handlar det om att utgå från vad barnen behöver för att kunna ge barn givande musikstunder och då särskilt tänka på vilken populärkultur barnen är intresserad av. Hon säger:

Jag har arbetat på förskolor som förbjöd pedagogerna att spela populärmusik i barnens miljö. För musik kan ses som en kulturbärare. Alltså den kan betraktas som låg i kvalitetssystemet. Men musik är berikande och bör vara lika viktig som att införa populärkultur till exempel ”Lilla Sjöjungfrun” eller ”Star Wars”.

Yvonne berättar att förskolan där hon arbetar har musikrum/dansrum som används ofta. Hon säger att barnen själva brukar ta initiativ och använda dansrummet. ”De brukar be oss pedagoger att sätta på cd-skiva som de själva väljer.” Hon betonar att det är positivt när barnen visar intresse för musik och rörelse.

4.4 Förskollärarnas förhållningssätt till barns spontana musicerande

Lisa påpekar att barns musikskapande definitivt kan förekomma spontant: ”När barnen börjar göra rörelser till sång då börjar jag sjunga den sången, som kommer från barnet själv. Det händer ibland att fler barn vill vara med och sjunga”. Hon främjar barnens spontana musicerande genom att vidareutveckla deras intressen och utgå från barnens vilja, där hon tillsammans med barnen deltar i sjungandet och dansen.

Yvonne berättar att hon försöker vara lyhörd, haka på och ta tillvara barnens spontana intressen för musik, förse barnen med instrument i en sådan situation och ta initiativ till att man gör någonting tillsammans. Som vuxen tar hon också tillfället i

akt att sjunga tillsammans med barnen: ”Det handlar om att överhuvudtaget vara lyhörd”.

Annika upplever att barns spontana musicerande kan dyka upp när som helst på dagen, till och med på vilan kan de höra barn som nynnlar till barnsånger som ”Blinka lilla stjärna”. Vidare berättar Annika att hon gärna dansar och sjunger med barnen för att hon själv älskar att dansa och sjunga. För att göra barnens spontana musicerande levande letar hon sånger på lärplattan eller sätter på bandspelare när barnen visar ett intresse för musiken.

Selma berättar att när barn spontant visar intresse för musik försöker hon uppmuntra barnen genom att själv delta i aktiviteten tillsammans med dem, vilket oftast är dans. Hon berättar också att de har flera barn som är flerspråkiga på förskolan. Genom att lyssna på olika språk från olika länder ger detta stora möjligheter till synliggörandet av mångfald och olikheter: ”Jag sätter på musik som de gillar och som de känner igen, eller andra rytmer som utmanar de. Allt från klassiskt till afrikansk, arabisk och salsa”.

Mona nämner att i verksamheten används både iPad och Spotify för att söka fram sånger. Hon säger:

Barn frågar ibland om de får titta på youtube klipp till exempel från melodifestivalen. Det finns ett youtube-klipp med en skelettdans som barnen älskar. En gammal svart och vit film med skelett som dansar. Barnen kommer springande och vill härma och dansa som skeletten.

4.5 Resultatsammanfattning

Majoriteten av respondenterna anser sig vara medvetna om musikens betydelse för barns utveckling, där musiken används som ett verktyg och förstärker barnens språkliga, matematiska och motoriska förmågor. Barn får möjligheter att uttrycka sig både verbalt och icke- verbalt i samband med musicerandet, vilket visar att musik är givande för barn med flerspråkighet.

Respondenterna har även vid ett flertal tillfällen beskrivit att de anser att musik främjar barns lek och sociala utveckling. Flera respondenter menar att musik tillför social samvaro och glädje som stärker gruppkänslan. Samtliga respondenter anser att musik skapar möjligheter till utveckling och lärande för förskolebarn. När det gäller frågan om det finns fördelar eller nackdelar poängterar samtliga respondenter att de enbart har positiva upplevelser med musikanvändningen samt att de själva har intresse för musik.

Resultat visar därtill att musik kan förekomma både under spontana former och i de inplanerade aktiviteterna. Respondenterna berättar att barnen har tillgång till olika material, men det visar sig att dessa musikinstrument inte är tillgängliga i barnens

ögon höjd, det vill säga de kan inte själva komma åt dessa. Två av förskolorna i undersökningen har musikrum varav en av förskolorna nyttjar den möjligheten, och enbart en förskola har tillgång till en musikpedagog i verksamheten. Flera förskollärare har nämnt att en närvarande musikpedagog skulle vara en viktig resurs på förskolan.

5 Analys

Utifrån intervjuer med åtta förskollärare kan vi skapa en bild av hur de arbetar med musik som redskap i förhållande till barns spontana musicerande samt musikens funktion för barns utveckling. Majoriteten av förskollärarna anser att barn har positiva relationer till musik: det skapar glädje och social sammanhållning och tilltalar de flesta barn. Via rytm och rörelse börjar barn kommunicera med sin omgivning innan de utvecklar det verbala språket.

I förskolans styrdokument ligger betoning på att verksamheten ska vara lärorik, rolig och trygg för alla barn. Inom det sociokulturella perspektivet är varje individ en social varelse redan vid födseln (Vygotskij, 1995). Lärandet grundar sig genom socialt samspel och interaktion med andra individer (Vygotskij, 1999). Både Pond (2014) och Uddén (2001) framhåller att musiken skapar en gruppkänsla, social gemenskap och inte minst glädje. Vår studie visar att barn får träna färdigheter i att samarbeta och spela med varandra och lyssna på varandra genom musicerande. Det harmonierar med Läroplanen för förskolan som belyser att barn ska få möjligheten att kommunicera med olika uttryckssätt såsom dans, rörelse, rytmik, musik och sång (Skolverket, 2010).

5.1 Stimulans vid barns spontana musicerande

Pond (2014) nämner att barns musikskapande ofta sker spontant genom att barns musikaliska kreativitet får utlopp i sånglekar och improvisationer. Ehrlin (2012) skriver också att barnens spontana lek är inspirerad av musik, där barns fantasi och kreativitet utvecklas genom uppmuntran. I vår undersökning framkommer att hälften av förskollärarna synliggör barns spontana musicerande på olika sätt. Det vill säga att de både tar till sig och tar tillvara barns nuvarande musikintressen. Yvonne uttrycker till exempel att hon försöker vara observant, lyhörd och närvarande som pedagog i barns spontana musikaliska lek.

Flera av de tillfrågade förskollärarna påpekar att barns spontana musicerande sker när som helst under dagen till exempel under vilan eller när det är blöjbyte. Lisa säger att det är viktigt att utgå från barnen i det långsiktiga arbetet. Detta tyder på att

Lisa i sitt arbete förhåller sig till barns perspektiv. Liksom Yvonne som lyssnar och tar tillvara barns intressen. Vid spontant musicerande mellan vuxna och barn visar undersökningen tydligt att både dans, sång, rörelse och instrumentspelande framkommer. I den fria musiska leken blir barnen mer engagerade och inspirerade av den inplanerade och lärarledda aktiviteten (Niland, 2009).

5.2 Musikens funktion för barns utveckling

I förskollärarnas beskrivningar finner vi en gemensam nämnare: att musik stärker barns språkutveckling. Två av förskollärarna tar upp musikens betydelse för flerspråkiga barn. Flerspråkiga barn kan dra fördel av musiken och träna det fonetiska språket och bygga på ordförrådet. Selma berättar att ”genom att lyssna på olika språk från olika länder ger detta stora möjligheter till synliggörandet av mångfald och olikheter”.

Med hjälp av verktyg menar Vygotskij (1999) att individen tolkar och förstår sin omgivning. De flerspråkiga barnen kan på så vis med hjälp av så kallade artefakter och i det här fallet musiken, först höra rytmen och melodin i sången, för att sedan imitera ljudet och ordet och så småningom skaffa sig förståelse för språket. Vår studie visar därmed att förskolans uppgift att uppmuntra och stimulera barns språkutveckling (Skolverket, 2010), kan uppfyllas genom att arbeta med musik som redskap.

Flerspråkiga barn ska få möjlighet att utveckla sitt modersmål och det svenska språket (Skolverket, 2010). I studien framkom att musiken används som hjälpmedel för barn som har svårt med svenska språket, till exempel när barn och vuxna sjunger tillsammans. Vid sådana tillfällen uppstår det Vygotskij (1999) kallar för proximala utvecklingszonen.

Tre av förskollärarna har tolkat rytm och musik som matematik. Läroplanen för förskolan understryker också att förskolan ska sträva efter att varje barn ska utveckla sin matematiska förmåga (Skolverket, 2010). Detta tyder på att lärarna är medvetna om att musik och rytm kan tillföra matematisk medvetenhet hos barn. En lärare säger att ”rytmik är puls, och därmed matematik. Ett, två, tre. För många barn blir matematiken tydlig genom rytmik”. Vidare uttrycker förskollärarna att barn också tränar på motoriska rörelser vid musicerande. Yvonne berättar att ”man kan få in språket, matematik, motorik, rörelse och rytm”.

Barnen har tillgång till olika resurser såsom cd-spelare, ägg-maracas, trummor, triangel, tamburin, lärplatta, projektor och dator. Utöver detta har två av förskolorna som ingår i studien dansrum och musikrum. Det är viktigt med tillgänglighet av olika verktyg som stimulerar barns musikskapande menar Niland (2009). Vygotskij (1995) diskuterade också om barns fantasi och kreativitet, och poängterade att redskap är en viktig utgångspunkt i barns lärande. Samtliga förskolor som ingår i studien har visat

medvetenhet om informations- och kommunikationsteknologier (IKT). Lärplattor, mobil-applikationer, Spotify, Youtube och dator används som läromedel i arbetet med musik. Utifrån vår studie kan man se till att det finns många möjligheter att arbeta med musik i förskolan för att främja lärande inom andra områden, inte minst med hjälp av olika typer av redskap och artefakter.

5.3 Den planerade verksamheten

Utöver det undersökta området om hur förskollärarna tar tillvara barns spontana musicerande framkommer även den planerade verksamheten. Aktuell forskning visar att det är främst inplanerade musikaktiviteter som förekommer på förskolor (Pramling Samuelsson m.fl. , 2013). Forskning visar att förskollärarna föredrar inplanerade musikaktiviteter vilket även framkommer i vår studie: hälften av förskollärarnas beskrivningar av arbetet med musik lutar åt att vara i förväg planera musikaktiviteter. Sångsamlingen framkommer frekvent i svaren. Förskollärarnas syn på sin egen musikaliskaförmåga skulle kunna ha att göra med att de helt enkelt känner sig osäkra och istället väljer att arbeta mer med det inplanerade. Vi uppfattar det som att de väljer att arbeta på det viset för att inte hamna ”utanför ramen”. Förskollärarna tycks helt enkelt inte prova något nytt i sitt arbete med musik och fundera på vad som är viktigt för barnen ur ett barns perspektiv.

Mycket forskning visar, liksom vårt resultat, att spontant musicerande har många goda sidor. I barns fria musiklekar kan barn hålla på längre menar Niland (2009). Vidare säger Pond (2014) att barns musikskapande sker spontant där sånglekar och improvisationer är sammanflätade i barnens egna musicerande. Vi uppfattar det som att barn under spontana uttrycksformer tar egna initiativ genom att härma och uttrycka sina erfarenheter. Barn får mer möjligheter att prova nya saker och improvisera under musikskapande som sker spontant. Det kan förstås i ljuset av att olika material stimulerar barns fantasi och kreativitet (Vygotskij, 1995).

Warda berättar att de använder sig av svåra sångtexter för att berika barnens språkutveckling. Barnen får lyssna och reflektera samt återberätta sina upplevelser och tolkningar kring innehållet. Respondentens beskrivning visar att i deras arbete med musik inte bara uppmuntrar barnen utan även uppmanar till kreativitet. Hon berättar att genom att låta barnen återberätta sångtexten med egna ord eller genom att rita en teckning utifrån deras upplevelse av musiken, kan barn uttrycka sig och utmana sin kreativitet.

Det kan också finnas andra aspekter på varför förskollärarna väljer att arbeta med det inplanerade, till exempel förskolläraryrket utbildningens utformning. Ehrlin och Gustavsson (2012) påpekar exempelvis att praktiska och teoretiska kunskaper är avgörande för lärares sätt att arbeta med musik. En annan anledning kan vara

individens ärftliga och genetiska sammansättning där vissa människor är mer musikaliska än andra (Mosing Miriam m.fl., 2016).

5.4 Attityder till musikanvändningen i förskolan

Studien visar att förskollärarnas tillvägagångssätt i arbetet med musik som redskap är både i planerade och i spontana former. Samtliga förskollärare anser att musik är ett verktyg och hjälpmedel som förstärker barns språkliga-, matematiska- och motoriska utveckling. Detta överensstämmer med Ehrlins (2012) forskning som pekar på att musiken blir ett redskap och anses vara ett nytt sätt att utforska bland annat språk. Sara säger till exempel att ”musik används som ett viktigt redskap för barn som inte har svenska som modersmål”.

Förskollärarnas upplevelser kring ämnet musik är positiva. Flera av dem har personliga relationer till musiken som berör deras inre känslor. Men deras kunskap om musikanvändning i förskolan skiljer sig och är beroende av deras förkunskaper och kompetenser inom ämnet.

Annika anser att i förskollärarytbildningen innehåller för lite musikämne och att förskollärarna därmed behöver vidareutbilda sig inom ämnet. Enbart en av sex förskolor som ingår i studien har en musikpedagog. Vilket betyder att förskollärarna saknar vägledning om musikanvändningen och om hur musiken kan gestaltas i praktiken. Detta kan jämföras med forskning som belyser att förskollärestudenter behöver delta i olika utbildningar som innehåller både praktiska och teoretiska delar, för att kunna utveckla färdigheter i musik (Ehrlin & Gustavsson, 2015). Även Pond (2014) påpekar att lärarnas engagemang har stor betydelse för barns upptäcktsresa i musik. Vårt resultat visar att förskollärarnas syn på de egna förmågorna och kompetenserna grundar sig i deras självbild. Exempelvis har Gunilla flera gånger upprepat att hon inte kan spela instrument och inte är musikalisk lagd. Ehrlin och Gustavsson (2015) framhåller också att flera förskollärestudenter inte ser sig som musikaliska och saknar färdigheter i ämnet musik. Å andra sidan påstår Asplund Carlsson m.fl. (2008) att lärare inte behöver vara dansare eller musiker för att vägleda barnen vad gäller musik och rörelser.

6 Diskussion

6.1 Resultatdiskussion

Enligt både vår studie och tidigare forskning kan man konstatera att musikaktiviteter i förskolan är bra på många olika sätt. Uddén (2001) menar till exempel att musik

tillför glädje och leder till social gemenskap, samt främjar barns utveckling gällande språk, matematik och motorik. Musik skapar engagemang hos de flesta, inte minst hos barn. Läroplanen för förskolan lägger också tonvikten på att barn ska ha möjlighet att uttrycka sig genom musik, dans, rörelser och rytmik (Skolverket, 2010).

Resultatet visar att barn har tillgång till olika redskap vid musicerande till exempel maracas, triangel, lärplatta och cd-spelare. Förutom att barn har tillgång till olika instrument anser vi att det är viktigt att musikens redskap finns tillhands i barnens ögonhöjd för att barnen ska kunna använda dem spontant och skapa sin fantasi och vara kreativa. Vi frågar oss, hur ska barnens spontana musicerande annars kunna ta form? Vygotskij (1995) belyser lekens betydelse för barns utveckling i samspel med kulturella verktyg. Människan bearbetar sin föreställningsvärld i en medvetandeprocess där känsla och tanke har sitt sammanhang i den kulturella utvecklingen (Vygotskij, 1995). Vi tolkar Vygotskijs texter som att barn ska få leva sig in i fantasivärlden, och eftersom barns kulturella utveckling sker med hjälp av artefakter och i det här fallet med hjälp av musiken tillför musicerandet barnet utvecklings möjligheter. Precis som Vygotskij (1995) beskriver för att barn ska utveckla olika färdigheter bör de ha tillgång till intressanta verktyg. I de flesta förskolor som våra respondenter arbetar i har barnen tillgång till olika material, men de kommer inte åt dessa eftersom barnen måste be en vuxen om hjälp när de vill använda till exempel cd-spelare eller andra musikinstrument. Eftersom att dessa material inte ligger framme blir de därmed svår åtkomliga.

Barns utveckling och lärande sker både utifrån planerade aktiviteter och under de spontana formerna. Detta hade vi inte förväntat oss av då våra frågor riktade sig speciellt mot det spontana musicerandet. Men istället lade fyra av respondenterna fokus på de inplanerade musikaktiviteterna. Vårt resultat styrks av Pramling Samuelsson m.fl. (2013) som framhåller att aktuell forskning visar att på förskolor förekommer framför allt planerade musikaktiviteter.

Läroplanen för förskolan uppmanar till att barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter där barnens egna planer, fantasi och kreativitet ska få utrymme (Skolverket, 2010). Vi anser att musikinslag finns överallt i vår vardag till exempel när vi ser på tv eller lyssnar på radio. Vi menar att den allra viktigaste uppgiften och den svåra utmaningen blir att väcka barnens lust till sång och rörelse utifrån egna upplevelser. När barnen har inskaffat egna erfarenheter kunde bearbetar dessa i sin föreställningsvärld (Vygotskij, 1995) genom olika musiklekar och musicerande.

Barn imitera popidolernas musik, utifrån egna erfarenheter. Barn ser och hör musik överallt i vardagen både i hemmet och i förskolan. Tillgången till mobil, dator och lärplatta gör att barn behärskar musiken som en viktig del i sin vardag och i allt skapande.

Vår studie visar att det är viktigt att förskollärarna tar tillvara barns spontana musicerande eftersom det kommer från barnens erfarenheter vilket gör att deras

röster blir hörda där inre tankar kan bli ord. Vidare menar vi att det vore idealiskt att nyttiggöra barns erfarenheter och intressen till exempel från populärkulturen som barnen har med sig hemifrån. Att se barn som kompetenta helt enkelt och utgå från deras perspektiv. Den nya gemensamma kulturen skapas därmed på förskolan mellan barn och barn eller barn och vuxna. Med andra ord skapas en dialog när pedagogerna vidareutvecklar barns spontana musicerande som är en förutsättning för lärande.

Vår studie visar att den inplanerade verksamheten berikar barns lärande och utveckling men vi vill också betona att man inte ska utesluta den spontana musicerande när tillfället ges. I de här tillfällena finns möjligheter för barn och vuxna att gemensamt utforska musikens värld. För att få tillgång till barns spontana intresse i musicerandet behöver vi deras uppmärksamhet. Vi menar att innan man sätter igång med en aktivitet är det en förutsättning att skapa en spännande atomsfär som skapar förväntansfullhet hos barnen. Man behöver också skapa situationer som lockar till alltmera medvetet lyssnande på spontana rytmer och toner som oftast kommer från barnen. På så sätt kan barnet använda sin fantasi och kreativitet och förstå musikens värld ännu bättre.

Utöver det som har framkommit i undersökningen vill vi även poängtera betydelsen av barns perspektiv som är en viktig aspekt i förskolans värld. En av förskollärarna lägger vikten på att man som förskollärare bör tänka på barnens behov och intressen, inte enbart vad musiken har för funktion för barns utveckling. Med anledning av detta kan vi se att förskollärarnas självförtroende kring ämnet musik har betydelse för deras sätt att samverka med barnen under spontana former. Några förskollärare har också tagit upp att om verksamheten hade haft tillgång till en musikpedagog skulle det ha varit en fördel i arbetet med barn.

Inom det sociokulturella perspektivet grundlägger samspel och integration allt lärande. Flera förskollärare antyder att musiken medför social gemenskap och glädje vilket Pond (2014) också har nämnt. Eftersom förskolan ska lägga grunden för det livslånga lärande och locka barnens lust att lära (Skolverket, 2010) anser vi att det är viktigt att barnen känner sig trygga och kan ta för sig. För oss är musiken universell och spelar en stor roll i våra liv. Den sätter ord på våra känslor, både när vi är ledsna och glada kan vi uttrycka våra känslor genom musikens klang. En av respondenterna förklarar att musiken är gränslös.

Vår studie visar att musiken är central i förskolan där både barn och vuxna samlas. Man behöver inte kunna talspråket för att kunna delta för att det fungerar alldeles utmärkt med kroppsspråket. Vygotskij (1999) menar att lärandet sker i en kulturell- och social kontext. Förskolan är en social mötesplats med oändliga utvecklingsmöjligheter. Vår studie visar att verksamheten ska ta tillvara alla barns kompetenser oavsett olikheter och etnisk bakgrund för att kunna skapa god utvecklings möjligheter.

Barn ska ha ett reellt inflytande på sin vardag i förskolan (Skolverket, 2010). Det som är reellt inflytande för oss är när barnen är med och påverkar hur verksamheten utformas. Förskolans uppdrag är också att främja barns språkutveckling (Skolverket, 2010). Det gäller språk som omger oss. Det står både svenska språket och modersmål i läroplanen. Att få sjunga eller lyssna på sitt modersmål och få uttrycka sig kan vara ett sätt att ge barnen en känsla av trygghet och känna sig bekräftade. Flera respondenter i likhet med vad Ehrlins (2012) studie visar att musiken fungerar som ett kommunikationsredskap där flerspråkiga barn med hjälp av musiken utforskar språket. Dessa barn kan också utveckla sina kunskaper om livets sammanhang med hjälp av sång och rörelselek (Uddén, 2001).

Musik är ett språk i sig vilket tydligt framkom i undersökningen. Samtliga förskollärare har betonat musikens betydelse i barns språkutveckling. En gemensam förståelse om att barnen både lär och utvecklas i samband med musikaktiviteter, såsom att sjunga eller bara lyssna på melodin. Det finns tillfällen för lärande i den proximala utvecklingszonen där barn lär av varandra eller av vuxna genom att höra sångtexten eller själv försöker sjunga.

Matematiska utvecklingen är en annan viktig aspekt som framkommer i resultatet. Läroplanen för förskolan lägger tonvikt på att barn ska få utveckla sin matematiska förmåga (Skolverket, 2010). Tre av respondenterna beskriver till exempel att rytm och musik är matematik. Ehrlin (2012) beskriver att barn redan i tidig ålder grundar sina kunskaper på rytm, rörelse och ljud. Att harmonisera rytm, takt och ton är en medfödd förmåga hos barn enligt Uddén (2001) och Vygotskij (1995) menar att även det lilla barnet är kreativt och kan ta emot kunskaper och förstår sin omvärld. Utifrån våra egna erfarenheter kan vi konstatera att till exempel barnsagorna såsom "Bockarna Bruse" och "Tre småapor" kan berika barns förståelse för matematiska begrepp. Det är svårt att sjunga och dansa utan att röra på sig. Studien visar tydligt att barns spontana musicerande innehåller både rörelselekar och musikalitet. Barn lär sig med hela kroppen och rörelselekarna stärker barnens fysiska utveckling och inte minst koncentrationsförmåga (Uddén, 2001).

Pond (2014) poängterar att förskollärare har makten att vårda och utveckla barns musikalitet. Deras kompetens samt engagemang påverkar musikens genomslag i arbetet med barn. Trots att vi har riktat intervjufrågor mot förskollärarnas förhållningssätt och deras samspel med barn i spontana sammanhang, så visar det sig att hälften av de tillfrågade förskollärarna tillsammans med barnen vidareutvecklar det spontant musicerandet och hälften av förskollärarna ägnar mer tid åt planerade musikaktiviteter.

Musiken finns naturligt i barnens lek (Niland, 2009) och Pond (2014) säger också att improvisationer och sånglekar ofta sker spontant i barns musikskapande. Barn blir mer engagerad under den fria leken än den vuxenstyrda musikaktiviteten (Niland, 2009). Ehrlin (2012) framhåller att barns kreativitet och spontana lek påverkas av musiken. I det spontana musicerandet utvecklar barn sin fantasi. Dessutom betonar

Pond (2014) att musikalisk fantasi och kreativitet främjas genom uppmuntran från vuxnas sida. Barns spontana musicerande förekommer när som helst under dagen och förskollärarna besvarar detta genom att sjunga, dansa och spela olika instrument, det vill säga tillsammans utforskar barn och vuxna musikens värld. Detta tyder på att förskollärarnas medvetenhet om hur de ska ta tillvara barnens spontana intressen och om vikten av att vara en medforskande pedagog. Här är det viktigt att vi betonar vikten av att utgå från barns perspektiv det vill säga att vara lyhörd och observant på barnens spontana intressen.

Det spontana musicerandet är en inkörsport till kunskap. När barnen musicerar spontant är de också aktörer i deras eget kunskapande där de får inflytande i musikstunder. I det spontana musicerandet utvecklas inte enbart social kontakt, barnet kan också utveckla sin tro på sig själv samt bli inkluderad i lek- och lärandesituationer som spontant uppstår. Ehrlins och Gustavssons (2015) forskning visar att musik upplevs som viktigt i människans liv. Även vår studie pekar på att förskollärarna har en personlig och en positiv relation till musik. Vi människor har ett stort behov av att utforska och ta emot kunskap i olika sammanhang eftersom vi är sociala varelser. En medveten pedagog är också en medforskande pedagog som närmar sig barns perspektiv där barnen får sina röster hörda. Med andra ord anser vi att det finns potentiella lärtillfällen överallt om man bara sätter på sig de vetenskapliga glasögonen.

Förändringar i samhället bidrar till nya krav på lärare eftersom vi lever i en digitaliserad värld och ett stressigt samhälle. De flesta barn i Sverige har tillgång till IT produkter allt från surfplattor till mobiltelefoner och datorer. Förskolor som ingår i studien ligger inte långt efter och kan utveckla detta mer kopplat till musik. Inom förskoleverksamhet skulle IKT kunna användas på många olika sätt. Med hjälp av applikationer skulle verksamheten kunna skapa en filmsnutt med barnsånger för att göra det ännu roligare för barnen. Eftersom läroplanen betonar att barn ska få möjlighet att skapa och kommunicera med multimedia och informationsteknik (Skolverket, 2010). Idag finns det många informations- och kunskaps teknik som kan utnyttjas i förskolan. Niland (2009) menar att barn bör erbjudas möjlighet att skapa sitt eget musikaliska material med hjälp av olika verktyg.

Frågan om förskolebarns spontana musicerande varken ställs eller besvaras särskilt ofta. Därför anser vi att man ska fokusera på den frågan. Frågan om musikanvändningen är mycket enklare att besvara. I vår studie visade det sig att förskollärarnas engagemang vid barns spontana musicerande kan vara helt beroende på deras förutsättningar. Kan förskollärarnas osäkerhet ha något samband med deras bristande erfarenheter av musik under utbildningen? Är det så att förskollärarna är rädda för att gå utanför ramen? Eller har andra faktorer avgörande roll i förskollärarnas interaktion med barnen? Asplund Carlsson m.fl. (2008) menar att läraren inte behöver vara dansare eller musiker för att få barns riktade uppmärksamhet inriktad på ämnet musik. Däremot lägger författarna tonvikten på att det är nödvändigt att läraren har färdigheter i ämnet och estetiska uttrycksformer.

Å andra sidan skriver Ehrlin och Gustavsson (2015) att lärarnas professionalitet i arbetet med musik förbättras genom att de får delta i utbildningar som innehåller teorier och bygger på erfarenheter. Asplund Carlsson m.fl. (2008) påtalar att lärare i deras studie anser sig själva inte tillräckligt duktiga i musik och dans. Lärarnas förutsättningar och kompetensutveckling är en avgörande faktor för hur de ska förhålla sig till arbetet med musik (Ehrlin, 2012).

Mosing Miriam m.fl. (2016) belyser att vissa färdigheter som gehör och rytm beror betydligt mer på gener. Alltså menar de att det är mer en medfödd förmåga än vad man har tidigare trott. Detta skulle kunna vara svaret på varför vissa förskollärare i vår studie är mindre aktiva i att vidareutveckla barns spontana musicerande. Detta står i kontrast mot det som Asplund Carlsson m.fl. (2008) tidigare nämnt att man inte behöver vara musikalisk för att kunna sjunga och spela instrument. Med studie från Mosing Miriam m.fl. (2016) som utgångspunkt skulle detta innebära att vissa förskollärare är mer lämpade som ledare i musikaliska- och rytmiska aktiviteter och att vissa

Vi är övertygade om att barns musikaliska utveckling till stor del beror på de möjligheter och de tillgängligheter som barn har till musik redan från tidig ålder. Det är viktigt att inte exkludera barnen på grund av den genetiska förmågan eller oförmågan. Eftersom alla barn har olika förutsättningar är det förskolans uppdrag att stimulera barns utveckling och lärande. Förskolan är en arena för "skola för alla" i det demokratiska samhället. Vi menar att det mer har med kompetenser och medvetenhet hos individen att göra än personlighet och egenskaper.

Det nya läraruppdraget innebär att lärare ska ha kunskaper om estetiska- och kulturella uttrycksformer oavsett lärarutbildning. Detta skriver Skolverket i ett remissyttrande till Utbildningsdepartementet (SOU 1999:63). Vår studie visar att det är fördelaktigt om förskollärare har förståelse för barns musikaliska uttryck. Det behövs tydliga diskussioner kring de här frågorna. Man måste börja redan i grundutbildningen med kunskapssynen. Hur kommer det sig att musik inte får större utbredning inom förskollärarytbildningen när Skolverket lyfter upp estetiska uttrycksformens och musikens betydelse? I Sverige har endast två lärosäten förskollärarytbildning med musik som profil. Dessa utbildningar återfinns i Mälardalens högskola respektive Malmö högskola. Ehrlin (2012) påpekar att många förskollärare saknar kunskaper och färdigheter i musik och detta kan bero på utbildningens utformning. En förskollärare i vår studie har också nämnt att musikämnet bör ingå i utbildningen. Förskollärarytbildningen bör ses över för att förbereda studenterna för något som det mångfacetterade läraryrket kräver.

6.2 Slutsats

Vår slutsats är att samtliga förskollärare i vår studie i grunden har en positiv relation till musik. De tycker att musiken främjar barns lärande och utveckling inom flera områden. En annan slutsats är att hälften av förskollärarna tycks ha vissa strategier att vidareutveckla barns spontana musicerande. Medan hälften av dem saknar medvetenhet kring hur de ska ta tillvara barns spontana intresse för musik. Osäkerheten bland förskollärarna hämmar deras musiska uttryck i arbetet med barnen. Deras kompetenser och erfarenheter har betydelse för barns lärande och utveckling, liksom deras strategier är avgörande för hur barnen utmanas och stimuleras. Ingen av förskolorna som deltog i studien har anställt någon musikpedagog som stödjer förskollärarnas arbete med musik. Vår studie visar att det skulle vara bra om förskolorna hade tillgång till en musikpedagog som ger inspiration och vägleder arbetslagen.

I det komplexa läraryrket krävs att man är trygg i sin yrkesroll eftersom förskolläraren är som en hantverkare. Man måste hela tiden vara steget före och kunna se helheten. Det gäller också att man kan omvandla barns spontana musicerande till något som är intressant och roligt för barnen. Eftersom verksamheten enligt läroplan för förskolan ska locka till lek och uppmuntra barnens lust att lära (Skolverket, 2010).

Det är inte alltid lätt att handla och agera spontant speciellt om man är blyg eller känner sig osäker. När sådana känslor uppstår anser vi att verksamheten ska ge personal stöd med möjlighet till självutveckling och fortbildning där de kan utveckla sin yrkesprofession samt utvidga perspektivet på musik. Olika arbetsplatser har olika förutsättningar när det gäller kompetensutveckling och nätverk där kollegialt lärande står i fokus. Vi anser att det kan vara bra att ibland kunna stanna till och fundera kring vad man gör, och åt vilket håll man är på väg samt att tillsammans reflektera kring sitt uppdrag. Det är en förutsättning att ständigt ha de didaktiska frågorna vad, hur och varför i åtanke.

6.3 Fortsatt forskning

Det skulle vara intressant och samhällsnyttigt om fler studier görs om hur förskolor arbetar med musikämnet och barn i yngre åldrar. Eftersom förskolans styrdokument, Läroplanen för förskolan betonar vikten av att barn ska ges möjlighet att uttrycka sig genom bland annat rytm, sång, musik och rörelse, är det nödvändigt att förskolorna verkligen efterlever uppdraget. Med de skolresultaten Sverige har fått i Pisa-undersökningen, är det ännu viktigare att lärarutbildningen granskas och hela tiden förbättras. En intressant forskningsfråga kan vara vilken potential som musikämnet har och hur det kan påverka för barns möjligheter till inflytande och delaktighet över egna kunskapande.

6.4 Metoddiskussion

Kvalitativa intervjuer valdes som undersökningsmetod. Vi har enbart gjort samtalsintervjuer med ljudupptagning som sedan transkriberades. Vid oklarheter kunde vi gå tillbaka till ljudinspelningen och därmed lyssna på samtalen igen.

Urvalskriterierna för studien var yrkesverksamma förskollärare med anledning av att de är ansvariga för att föra det pedagogiska arbetet mot styrdokumentets strävansmål och intensioner.

Intervjuerna genomfördes på sex olika förskolor med åtta förskollärare med olika yrkeserfarenheter. Intervjufrågorna var öppna med möjlighet till följdfrågor inom ramen för ämnet musik. Förskollärarna hade inte tillgång till intervjufrågorna i förväg vilket med största sannolikhet gjorde att svaren blev mer ärliga och genuina. Att konkretisera frågeställningar bidrar dessutom till ett fungerande beslut om vilka data som behöver samlas in (Bryman, 2011).

Om vi hade haft mer tid att bearbeta studien hade vi kunnat göra annorlunda. För att öka trovärdigheten skulle vi ha genomfört observationer för att ta reda på förskollärarnas förhållningssätt och tillvägagångssätt i arbetet med musik. Om vi hade haft längre tid på oss med studien hade vi valt att ha fler respondenter och därmed hade vi fått fler synpunkter om hur förskollärare arbetar med musik. Vi skulle eventuellt ha fått fler synvinklar om hur brett ämnet musik är inom förskolans praktik. Under arbetets gång har det uppkommit svårigheter att få respondenter att delta i intervju. Vi har kontaktat flera förskolor och fått avslag vid flera tillfällen. Trots att vi har kontaktat fler verksamhetschefer och påtalat att vi förhåller oss till etiska aspekter har vi flera gånger fått avslag på att göra intervjuer. Till sist har vi kunnat utföra intervjuer med åtta förskollärare.

7 Referenser

- Asplund Carlsson, M., Pramling Samuelsson, I. & Pramling, N. (2008). Från görande till lärande och förståelse. *Nordisk barnehageforskning. Nordic early childhood education research*, 1(1), s. 41-51.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Ehrlin, A. (2012). *Att lära av varandra - etnografisk studie av musik i förskolan i en flerspråkig miljö*. Örebro: Örebro Universitet.
- Ehrlin, A. & Gustavsson, H. (2015). The Importance of Music in Preschool Education. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(7).
- Mosing, Miriam A., Madison, G., Pedersen, N. L. & Ullén, F. (2016). Investigating cognitive transfer within the framework of music Practice - genetic pleiotropy rather than causality. *Developmental Science*, 19(3), s. 504-512.
- Niland, A. (2009). The power of musical play - the value of play-based, child-centered curriculum in early childhood music education. *MENC: The National Association for Music Education*, 23(1), s. 17-21.
- Pond, D. (2014). The young child's playful world of sound. *Music educators journal*, 100(3), s. 45-48.
- Pramling Samuelsson, I., Sheridan, S. & Hansen, M. (2013). Young children's experience of aesthetics in preschool. *Nordisk barnehageforskning. Nordic early childhood education research*, 6(31), s. 1-12.
- Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.
- Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Tivenius, O. (2015). *Uppsatsens inre liv*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets Rapportserie 1: 2011. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Vygotskij, L S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos.
- Vygotskij, L.S. (1999). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.
- Uddén, B. (2001). *Musisk pedagogik med kunskapande barn - vad Fröbel visste om visan som tolkande medel i barndomens studiedialog*. Stockholm: KMH förlaget.

Internet källor

- SOU 1999:63. *Betänkandet Att lära och leda – en lärarutbildning för samverkan och utbildning*. Stockholm: Skolverket. Hämtat 26 maj 2016, från Länkadress: <http://www.skolverket.se/remisser?id=1999:2221>
- Studentum. (2016). *Hitta din utbildning*. Hämtat 26 maj 2016, från <http://www.studentum.se/utbildning/forskollarare>

8 Bilagor

Bilaga1

Missivbrev. Information om undersökning om musikens betydelse för barns utveckling.

Hej!

Vi är två studenter som studerar vid Mälardalens Högskola på förskolläraryrket med musik- och dans profil. Vi läser sista terminen och ska skriva examensarbete. Ämnet vi har valt att skriva om är musikens betydelse för barns utveckling vid spontant musicerande. Syftet med studien är att ta reda på hur förskollärarna förhåller sig till barns spontana musikintresse, och även få inblick i hur förskollärarna generellt arbetar med musik.

Vi vill intervjua dig som är förskollärare och du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning. Vi har valt samtalsintervjuer som undersökningsmetod och kommer att föra anteckningar och göra ljudupptagning av intervjun för att öka tillförlitligheten av studien. Det är bara vi och vår handledare som kommer att ha tillgång till det insamlade datamaterialet. Därmed kommer detta att användas enbart i forskningssyfte och kommer att raderas efter att studien har genomförts.

Beräknad tid är mellan 45- 60 minuter. Vi tillämpar Vetenskapsrådets forskningsetiska krav. Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har rätten att när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig. Du kommer att erbjudas anonymitet som gör det omöjligt att bli identifierad, personnamn och förskolor kommer att avidentifieras. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens högskola som i sin slutversion läggs ut på databasen Diva.

Vid frågor eller för mer information får ni gärna kontakta oss.
Med vänliga hälsningar

Erivan Abdulkarem: xxxx@student.mdh.se

Suchada Phothisingha: xxxx@student.mdh.se
Handledare, Victor Kvarnhall: xxxx@mdh.se

Ort/Datum Studentens underskrift

.....

.....

Ort/Datum Deltagandes underskrift

.....

Bilaga2

Intervjuguide

Förskollärarnas bakgrund

- Hur länge har du jobbat här?
- Har du erfarenhet inom förskolan innan du började arbeta här?
- Har du en annan utbildning förutom förskollärarytbildning? Till exempel fortbildning inom musik eller andra utbildningar?
- Vilken typ av musik gillar du?

Förskolans bakgrund

- Hur gamla är barnen som du arbetar med?
- Har ni musikpedagog i er verksamhet?
- Hur stor är barngruppen och hur många pedagoger arbetar där?

Kärnämne

- Tycker du att det finns det fördelar och nackdelar med att arbeta med musik, kan du ge exempel?
- Kan du berätta lite om vad för material du använder när du arbetar med musik?
- Har barnen tillgång till musikmaterial i er verksamhet, om ja, kan du ge exempel?
- Hur upplever du när barn hör musik, kan du ge exempel?
- Vad gör du när du ser att barnen spontant visar intresse för musik?
- När visar barnen mest intresse för musik?
- På vilket sätt anser du att musik kan vara givande för barns utveckling?